

Νευροεπιστήμη: από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας (Βασίλειος-Αρσένιος Λιούτας, Επ. Καθηγητής Νευρολογίας Ιατρικής Σχολής Harvard)

[/ Πεμπτουσία](#)

«Και οι άνθρωποι πρέπει να γνωρίζουν ότι από τίποτα άλλο παρά από εκεί [από τον εγκέφαλο] έρχονται χαρές, απολαύσεις, γέλιο και διασκέδαση, και θλίψεις, απελπισία, απογοήτευση και θρήνοι. Και με αυτό, με ιδιαίτερο τρόπο, αποκτάμε σοφία και γνώση, βλέπουμε και ακούμε και γνωρίζουμε τι είναι άδικο και τι είναι δίκαιο, τι είναι κακό και ποιο είναι καλό, τι είναι γλυκό και τι άγευστο...Και από το ίδιο όργανο γινόμαστε τρελοί και παρανοϊκοί και μας κυριεύουν φόβοι και τρόμοι... Όλα αυτά τα πράγματα υποφέρουμε από τον εγκέφαλο όταν δεν είναι υγιής ... Γι'αυτούς τους λόγους είμαι της άποψης ότι ο εγκέφαλος ασκεί τη μεγαλύτερη δύναμη στον άνθρωπο. Αυτός είναι ο διερμηνέας μας για εκείνα τα πράγματα που προέρχονται από τον αέρα, όταν [ο εγκέφαλος] συμβαίνει να είναι σε καλή κατάσταση».

Πηγή: www.davidebonazzi.com

Αυτό το απόσπασμα συναντάται στην Ιπποκρατική συλλογή του 4ου αιώνα π.Χ. και θα μπορούσε κάλλιστα να συγκεφαλαιώνει την αντίληψη μας για την εγκεφαλική λειτουργία στις αρχές του 21ου αιώνα. Αν και είναι ευρύτερα άγνωστο συγκριτικά με άλλα επιστημονικά και πνευματικά επιτεύγματα της εποχής εκείνης, εντούτοις πρόκειται για ένα διανοητικό άλμα τρομερά εντυπωσιακό, σχεδόν απίστευτο, ειδικά αν ληφθεί υπόψη το γενικότερο αξιακό σύστημα και οι επικρατούσες αντιλήψεις της εποχής. Αν μη τι άλλο καταδεικνύει την ακρίβεια της παρατήρησης και υπομονετικής καταγραφής γεγονότων και συμβαμάτων που συνέβαλλαν στην εδραίωση της φήμης των γιατρών της Ιπποκρατικής σχολής.

Ωστόσο, προς απογοήτευση όσων σπεύσουν να πανηγυρίσουν πρόωρα υπέρ της παντογνωσίας των αρχαίων, η ιπποκρατική απόπειρα ερμηνείας, η μετάβαση από την κλινική παρατήρηση στην παθοφυσιολογία – από το «τι» στο «πώς» και το «γιατί»- ήταν δραματικά ελλιπής, χωρίς βέβαια αυτό να αποτελεί έκπληξη, αφού πολλές πτυχές των ερωτημάτων αυτών παραμένουν αναπάντητες ακόμη και σήμερα. Παραδόξως, ο κατά τ' άλλα οξύνους Αριστοτέλης, όχι απλώς δεν μετεξέλιξε τη γνώση αυτή αλλά εν γένει απέρριψε τη σημασία του εγκεφάλου αποδίδοντας του ουσιαστικά λειτουργία «μονωτή-ψύκτη», αποκλειστικά στην υπηρεσία της καρδιάς που κατ'αυτόν ήταν η έδρα των ζωτικών λειτουργιών.

Η πρωτοκαθεδρία του εγκεφάλου αποκαταστάθηκε χάρη στον Γαληνό, ο οποίος ήταν η πλέον σημαίνουσα φυσιολογία της Ιατρικής των αρχαίων χρόνων μετά τον Ιπποκράτη. Συγκεράζοντας την Ιπποκρατική γνώση με την προσωπική ιατρική του εμπειρία και τις εκτεταμένες μέθοδο κλινικής διδασκαλίας και έρευνας μέχρι

τα μέσα σχεδόν του 20ού αιώνα: ήταν εξαιρετικά σύνηθες για τους καθηγητές των μεγάλων Ευρωπαϊκών Ιατρικών και αργότερα και των Αμερικανικών Ιατρικών σχολών, να δαπανούν το πρώτο μέρος της ημέρας τους στη φροντίδα ασθενών και την κλινική διδασκαλία και το απόγευμα στο νεκροτομείο, ανατέμνοντας πτώματα ασθενών που συνήθως είχαν παρακολουθήσει στενά όσο ήταν εν ζωή. Αν και ηχεί κάπως μακάβρια, αυτή η μέθοδος έχει εξαιρετική σημασία: ήταν το κρίσιμο βήμα που επέτρεψε τη σύνδεση κλινικών συμπτωμάτων με συγκεκριμένες οργανικές βλάβες και την βαθύτερη κατανόηση των μηχανισμών των νόσων με τρόπο επιστημονικό και όχι απλώς βασιζόμενο σε εκ του μακρόθεν παρατηρήσεις και αναπόδεικτες υποθέσεις.

Σε αυτό το συνοπτικό χρονικό της νευροεπιστήμης είναι αδύνατο να μη σταθεί κανείς στη φυσιογνωμία του Jean-Martin Charcot, ο οποίος έδρασε με βάση το νοσοκομείο Salpêtrière στο Παρίσι στα μέσα και τέλη του 19ου αιώνα. Μια εκπληκτική διάνοια που συνέβαλε τα μέγιστα στην κατανόηση της ανατομίας και λειτουργίας του εγκεφάλου, περιέγραψε για πρώτη φορά στην ιστορία πολλές νευρολογικές νόσους τελείως άγνωστες ή αταξινόμητες ως τότε, ανέπτυξε εν πολλοίς την τεχνική της κλινικής Νευρολογικής εξέτασης και ουσιαστικά εδραίωσε τη Νευρολογία ως ξεχωριστή ειδικότητα. Ίδρυσε μια ολόκληρη σχολή με πολλούς μαθητές που συνέχισαν το νήμα των ανακαλύψεων του δασκάλου τους. Ο πλέον διάσημος απ' αυτούς δεν είναι άλλος από τον Sigmund Freud, κάτι που δεν θα πρέπει να αποτελεί έκπληξη αφού προς το τέλος της καριέρας του ο Charcot εστίασε το ενδιαφέρον του στην κατανόηση ψυχικών διαταραχών και ειδικά της υστερίας, χρησιμοποιώντας ακόμη και την ύπνωση ως διαγνωστικό εργαλείο.

[Συνεχίζεται]